

I. Ročník

Medzinárodná sústava jednotiek(SI)

Tvoria ju jednotky základné, doplnkové, odvodené, násobky a diely predchádzajúcich jednotiek. Bola prijatá v r. 1960 v Paríži.

Druhy jednotiek

Základné jednotky – zvolených a definovaných 7 jednotiek: *meter, kilogram, sekunda, ampér, kelvin, mol a kandela*.

Doplnkové jednotky – veličiny so základným významom: *radián, steradián*.

Odvodené jednotky – odvodzujú sa pomocou rovníc zo základných jednotiek.

Násobky a diely jednotiek – tvoria sa pomocou normalizovaných predpôn.

Vedľajšie jednotky – zákonné meracie jednotky mimo SI: *min, °C, ...*

Pohyb a jeho druhy

Pohyb – zmena polohy telesa v čase vzhľadom na iné teleso.

Druhy pohybov – podľa rýchlosťi: rovnomerný, nerovnomerný

podľa trajektórie: priamočiary, krivočiary

iné delenie: rotačný, posuvný, zložený

Druhy mechanického pohybu

Pozri pohyb a jeho druhy. Okrem toho rozlišujeme podľa vektora rýchlosťí 4 druhy pohybov $|\vec{v}| = \text{konšt.}; \vec{v} = \text{konšt.}$ – *rovnomerný priamočiary*

$|\vec{v}| = \text{konšt.}; \vec{v} \neq \text{konšt.}$ – *rovnomerný krivočiary*

$|\vec{v}| \neq \text{konšt.}; \vec{v} = \text{konšt.}$ – *nerovnomerný priamočiary*

$|\vec{v}| \neq \text{konšt.}; \vec{v} \neq \text{konšt.}$ – *nerovnomerný krivočiary*
veľkosť smer

Trajektória

Množina všetkých bodov, do ktorých sa pri pohybe hmotný bod dostane.

Myslená čiara, ktorú hmotný bod pri pohybe opíše.

Dráha skratka *s*

Dĺžka trajektórie, resp. vzdialenosť, ktorú prejde teleso pozdĺž trajektórie.

Základná jednotka **m (meter)**.

Výsledné vzťahy pre rovnomerný pohyb

$$\vec{v} = \frac{\Delta \vec{d}}{\Delta t}; s = s_0 + v_{\Delta} t$$

Kde $\Delta \vec{d}$ je zmena posunutia a s_0 je začiatočná dráha

Výsledné vzťahy pre rovnomerne zrýchlený pohyb

$$\Delta v = a_{\Delta} t; v = v_0 \pm at; s = s_0 + v_0 t \pm \frac{1}{2} at^2; \vec{a} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t}$$

Kde + pre zrýchlený a – pre spomalený pohyb (rovnomerne zrýchlený, resp. spomalený).

Rýchlosť(v):

$$ms^{-1}$$

Vektorová veličina, zmena posunutia za jednotku času.

$$\vec{v} = \frac{\Delta \vec{d}}{\Delta t}$$

Zrýchlenie (a):

$$ms^{-2}$$

Vektorová fyzikálna veličina, ktorá udáva zmenu rýchlosťi za jednotku času.

Vzorce pre rýchlosť rovnomerného pohybu po kružnici

$$v = r\omega = r \frac{\Delta\varphi}{\Delta t} = \frac{2\pi r}{T} = 2\pi r f$$

Kde ω je uhlová rýchlosť a $\omega = 2\pi f$.

Vzorce pre zrýchlenie rovnomerného pohybu po kružnici

$$a_r = \frac{v^2}{r} = v\omega = \omega^2 r = \frac{4\pi^2 r}{T^2} = 4\pi^2 f^2 r$$

Períoda(T):

Sekunda, s

Čas potrebný na prechod tým istým pohybovým stavom.

$$T = \frac{2\pi}{\omega} = \frac{2\pi r}{v}$$

Frekvencia (f):

$$\text{Hertz} - Hz = s^{-1}$$

Počet prechodov tým istým pohybovým stavom za jednotku času (prevrátená hodnota periódy).

$$f = \frac{1}{T} = \frac{\omega}{2\pi} = \frac{v}{2\pi r}$$

Sila(F):

$$\text{Newton} - N = kgms^{-2}$$

Vektorová fyzikálna veličina, určená pomerom zmeny hybnosti hmotného bodu alebo telesa a doby, v ktorej túto zmenu spôsobila.

$$\vec{F} = \frac{\Delta \vec{p}}{\Delta t} = ma$$

1. Newtonov pohybový zákon - zotrvačnosti

V inerciálnej vzťažnej sústave zotrvač každé teleso v pokoji alebo v priamočiarom rovnomernom pohybe, kým naň nepôsobia iné sily, ktoré ho nútia tento pohybový stav zmeniť.

2. Newtonov pohybový zákon – sily

Pomer zmeny hybnosti hmotného bodu a doby, za ktorú táto zmena prebehla, je priamoúmerný výslednej pôsobiacej sile.

$$F = \frac{\Delta p}{\Delta t}$$

3. Newtonov pohybový zákon – akcie a reakcie

Sily, ktorými vzájomne na seba pôsobia dve telesá (hmotné body), sú rovnako veľké, ale opačne orientované.

$$\vec{F} = -\vec{F}; \vec{M}_1 = -\vec{M}_2$$

Hybnosť(p):

$$kgms^{-1}$$

Vektorová fyzikálna veličina definovaná súčinom hmotnosti a rýchlosťi telesa.

$$\vec{p} = m\vec{v}$$

Zákon zachovania hybnosti

Súčet hybností v izolovanej sústave je konštantný.

$$\sum_{i=1}^n \vec{p}_i = \text{konšt.}$$

Mechanická práca (W):

$$\text{Joule} - J = kgm^2s^{-2}$$

Skalárna fyzikálna veličina, ktorá je mierou dráhového účinku sily. Teleso koná mechanickú prácu, ak pôsobí silou na iné teleso a premiestňuje ho po istej dráhe v smere pôsobiacej sily.

$$W = \vec{F} \cdot \vec{d} = F \cdot s \cdot \cos \alpha$$

Kde \vec{d} je posunutie a α je uhol, ktorý zviera smer sily so smerom posunutia.

Výkon (P):

$$\text{Watt} - W = kgm^2s^{-3}$$

Skalárna fyzikálna veličina, práca vykonaná za jednotku času.

$$P = \frac{W}{t} = Fv$$

Zákon zachovania mechanickej energie

Celková mechanická energia izolovanej sústavy je konštantná, tj. súčet kinetickej a potenciálnej energie častíc v sústave je konštantný.

$$E = E_p + E_k = mgh + \frac{1}{2}mv^2 = \text{konšt.}$$

Tlak (p):

$$\text{Pascal} - Pa = kgm^{-1}s^{-2}$$

Skalárna fyzikálna veličina definovaná podielom veľkosti sily pôsobiacej kolmo na uvažovanú plochu a obsahu tejto plochy.

$$p = \frac{F}{S}$$

Pascalov zákon

Tlak vyvolaný vonkajšou silou na povrch kvapaliny má vo všetkých miestach kvapaliny rovnakú hodnotu.

Archimedov zákon (slovne a vzorcom)

Teleso ponorené v kvapaline je nadnášané silou, ktorej veľkosť sa rovná veľkosti tiažovej sily telesom vytlačenej kvapaliny. (platí za predpokladu, že teleso sa v kvapaline vznáša, teda výslednica síl F je nulová).

$$\vec{F}_{vz} = -\vec{F}_G$$

Rovnica spojitosti/kontinuity

Hmotnostný prietok ideálnej tekutiny je v ľubovoľnom priereze kvapaliny konštantný.

$$Q_n = S \cdot v \cdot \rho = \text{konšt.}; S_1 v_1 = S_2 v_2$$

Bernoulliho rovnica

Pri ustálenom prúdení ideálnej kvapaliny je súčet kinetickej a potenciálnej energie objemovej jednotky a tlaku všade v kvapaline rovnaký.

$$\frac{1}{2} \rho \cdot v^2 + \rho \cdot g \cdot h + p = \text{konšt.}$$

Hydrostatický tlak (p_h):

Pascal, Pa

Skalárna veličina, tlak vyvolaný tiažovou silou kvapaliny.

$$p_h = h \cdot \rho \cdot g$$

II. Ročník

Intenzita elektrického poľa (\vec{E}):

$$NC^{-1} = Vm^{-1} = kgms^{-3}A^{-1}$$

Vektorová fyzikálna veličina určená podielom sily elektrického poľa pôsobiacej v danom mieste poľa na elektrický náboj a tohto náboja.

$$\vec{E} = \frac{\vec{F}_e}{Q}$$

Elektromotorické napätie zdroja (U_e):

$$\text{Volt} - V = kgm^2s^{-3}A^{-1}$$

Podiel práce, ktorú vykonávajú neelektrické sily pri prenesení náboja Q vnútri zdroja a veľkosť tohto náboja.

$$U_e = \frac{W_z}{Q}$$

Svorkové napätie zdroja

Napätie na svorkách zaťaženého elektrického zdroja.

Ohmov zákon pre časť elektrického obvodu

Prúd prechádzajúci vodičom je priamo úmerný napätiu na jeho koncoch.

$$I = \frac{U}{R}$$

Ohmov zákon pre uzavretý obvod

Prúd v uzavretom obvode sa rovná podielu elektromotorického napäcia zdroja a celkového odporu obvodu.

$$I = \frac{U_e}{R + R_I}$$

Elektrický odpor (R):

$$\text{Ohm} - \Omega = \text{kgm}^2 \text{s}^{-3} \text{A}^{-2}$$

Veličina určená podielom napäcia na vodiči a prúdu, ktorý vodičom prechádza.

$$R = \frac{U}{I}; R = \rho \frac{l}{s}$$

Elektrický odpor vodiča závisí od geometrického tvaru vodiča. Pre úzky interval teplôt je závislosť odporu vodiča od teploty zhruba lineárna.

$$R = R_0(1 + \alpha \cdot \Delta t)$$

1. Kirchhoffov zákon

Algebrický súčet prúdov v uzle sa rovná nule.

$$\sum_{k=1}^n I_k = 0$$

2. Kirchhoffov zákon

V elektrickom obvode sa algebrický súčet elektromotorických napäti rovná algebrickému súčtu napäti na jednotlivých rezistoroch.

$$\sum_{i=1}^n U_{ei} = \sum_{k=1}^m R_k \cdot I_k$$

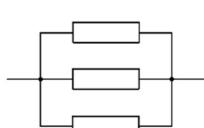
Zapojenie odporov sériovo

$$R = \sum_{k=1}^n R_k$$

Zapojenie odporov paralelne

$$\frac{1}{R} = \sum_{k=1}^n \frac{1}{R_k}$$

Polovodič typu P

Je polovodič, ktorý má viac dier ako voľných elektrónov, má dierovú vodivosť, vzniká, keď k štvormocnému prvku pridáme trojmocný.

Polovodič typu N

Je polovodič, ktorý má viac voľných elektrónov ako dier, má elektrónovú vodivosť, vzniká, keď k štvormocnému prvku pridáme pätmocný.

1. Faradayov zákon elektrolýzy

Hmotnosti látok vylúčených na elektródach sú priamo úmerné celkovému el. náboju, ktorý preniesli pri elektrolýze ióny.

$$m = A Q \quad A - \text{elektrochemický ekvivalent látky}$$

2. Faradayov zákon elektrolýzy

Hmotnosti rozličných prvkov vylúčených pri elektrolýze tým istým nábojom sú chemicky ekvivalentné.

Ampérovo pravidlo pravej ruky

Slúži na určenie smeru magnetických indukčných čiar (MIČ) v okolí vodičov s prúdom – „Pravú ruku umiestnime na vodič tak, aby palec ukazoval smer prúdu, zovreté prsty ukazujú smer MIČ.“

Flemingovo pravidlo ľavej ruky

Slúži na určenie smeru magnetickej sily (\vec{F}_m) – „Ľavú ruku umiestnime do magnetického poľa (MP) tak, aby MIČ vstupovali do dlane, prsty ukazujú smer prúdu vo vodiči a vystrety palec Ľ. ruky má smer F_m .“

Magnetická indukcia (\vec{B}):

$$\text{Tesla} - T = \text{kg} \cdot \text{s}^{-2} \cdot \text{A}^{-1}$$

Vektorová fyzikálna veličina, ktorej veľkosť vypočítame ako podiel veľkosti magnetickej sily F_m a súčinu prúdu, aktívnej dĺžky vodiča a sínusu uhla, ktorý zvieria vodič a MIČ.

$$B = \frac{F_m}{I l \sin\alpha}$$

Silové pôsobenie dvoch priamych rovnobežných vodičov s prúdom (Ampérov zákon)

„Magnetické sily majú charakter akcie a reakcie, v rovnaký moment vznikajú, v rovnaký moment zanikajú.“ Veľkosť F_m je priamo úmerná súčinu veľkostí prúdov $I_{1,2}$ a dĺžke vodičov a nepriamo úmerná ich vzdialenosťi d .

$$F_{m_1} = F_{m_2} = k \frac{I_1 I_2 l}{d}$$

Indukčnosť cievky (L):

Henry – H = kg . m² . s⁻² . A⁻²

„Zmena magnetického indukčného toku v dutine cievky je priamo úmerná zmene prúdu v cievke.“

$$L = \frac{\Delta \Phi}{\Delta I}$$

Energia MP cievky (E_m):

Joule - J

$$E_m = \frac{1}{2} L I^2$$

Moment sily (\vec{M}):

Newton meter – Nm = J (joule) = kg . m² . s⁻²

Vektorová fyzikálna veličina, ktorú definujeme ako **vektorový** súčin ramena sily \vec{r} a vektora sily \vec{F} .

$$\vec{M} = \vec{r} \times \vec{F}$$

Momentová veta

Tuhé teleso je v rovnováhe pokiaľ vektorový súčet všetkých momentov síl, ktoré naň pôsobia, sa rovná 0.

$$\vec{M}_1 + \vec{M}_2 + \dots + \vec{M}_m = \vec{0}$$

$$\sum_{n=1}^m \vec{M}_n = \vec{0}$$

Ampérov magnetický moment

Vektorová fyzikálna veličina charakterizujúca zdroje MP.

$$\vec{M}_m = I \cdot S \quad S - \text{obsah slučky}$$

Magnetický indukčný tok Φ :

Weber – wb = kg . m² . s⁻² . A⁻¹

Skalárna fyz. veličina daná súčinom veľkosti magnetickej indukcie, plochy závitu a kosínusu uhla, ktorý zviera MIČ a normálu.

$$\Phi = B \cdot S \cdot \cos \alpha$$

Faradayov zákon elektromagnetickej indukcie

Indukované elektromotorické napätie U_i sa rovná zápornej zmene mag. indukčného toku za zmenu času.

$$U_i = \frac{\Delta\Phi}{\Delta t}$$

Lenzov zákon

Indukovaný prúd pôsobí svojimi účinkami proti zmene, ktorá ho vytvorila.

Elektrický prúd (I):

Ampér – A

Fyzikálna veličina daná podielom celkového náboja Q , ktorý pretečie prierezom vodiča za čas t a tohto času. Dohodnutý smer prúdu je smer pohybu kladne nabitých častíc v obvode.

$$I = \frac{Q}{\Delta t}$$

Izolovaná sústava

Fyzikálna sústava, ktorá nevymieňa energiu a hmotu s okolím, tj. kombinácia hmotnostných bodov, ktoré interagujú len medzi sebou navzájom.

Rovnovážny stav

Je taký, do ktorého spontánne prechádza fyzikálny systém za dostatočne dlhý čas pri jeho izolácii od vonkajšieho prostredia.

Termodynamická teplotná stupnica (Kelvinova):

Kelvin – K

Základným bodom je teplota trojného bodu vody (-273,15°C). Zmena o 1K sa rovná zmene o 1°C.

$$T = \{t + 273,15\}K$$

$$t = \{T - 273,15\}^{\circ}C$$

Vnútorná energia telesa (U):

Joule – J

Súčet celkovej kinetickej energie pohybujúcich sa častíc telesa a potenciálnej energie ich vzájomných polôh.

$$U = E_k + E_p$$

Teplo (Q):

Joule – J

Skalárna fyz. veličina daná súčinom hmotnosti, mernej tepelnej kapacity a zmeny teploty telesa.

$$Q = m \cdot c \cdot \Delta t$$

Merná tepelná kapacita (c):

Joule na kilogram kelvin – J . kg⁻¹ . K⁻¹

Skalárna fyz. veličina daná teplom, ktoré musí priať 1 kilogram danej látky aby zvýšila svoju teplotu o 1°C/1K. Látky majú svoju tabuľkovú hodnotu.

$$c = \frac{Q}{m \cdot \Delta t}$$

Kalorimetrická rovnica

Zákon zachovania mechanickej energie pre tepelnú výmenu.

$$\begin{aligned} Q_1 (+ Q_c) &= Q_2 && t - \text{výsledná teplota} \\ m_1 c_1 (t - t_1) &= m_2 c_2 (t_2 - t) && \end{aligned}$$

1. termodynamický zákon – jedno z týchto znení

- a) Zmena vnútornnej energie sústavy ΔU sa rovná súčtu práce vykonanej okolitými telesami na sústave a tepla odovzdaného okolitými telesami sústave.

$$\Delta U = W + Q$$

- b) Teplo dodané sústave sa rovná súčtu zmeny jej vnútornej energie a práce, ktorú vykonáva sústava.

$$Q = \Delta U + W'$$

2. termodynamický zákon

Nie je možné, aby sa teplo samovoľne šírilo z chladnejšieho miesta na teplejšie a tepelná energia sa nemôže samovoľne premieňať na mechanickú prácu.

Boyllov – Mariottov zákon

Pri izotermickom dejí s ideálnym plynom (IP) s konštantnou hmotnosťou je termodynamická teplota stála a tlak IP je nepriamo úmerný jeho objemu.

$$p \cdot V = \text{konšt.}; p = \frac{\text{konšt.}}{V}$$

Charlov zákon

Pri izochorickom dejí s IP so stálou hmotnosťou je tlak IP priamo úmerný jeho termodynamickej teplote.

$$\frac{p_1}{T_1} = \frac{p_2}{T_2} \rightarrow \frac{p}{T} = \text{konšt.} \rightarrow p = T \cdot \text{konšt.}$$

Gay – Lussacov zákon

Pri izobarickom dejí s IP so stálou hmotnosťou je objem IP priamo úmerný jeho termodynamickej teplote.

$$\frac{V_1}{T_1} = \frac{V_2}{T_2} \rightarrow \frac{V}{T} = \text{konšt.} \rightarrow V = T \cdot \text{konšt.}$$

Poissonov zákon

Adiabatický dej: nenastáva tepelná výmena medzi plynom a okolím.

$$p \cdot V^K = \text{konšt.}; V^{K-1} \cdot T = \text{konšt.}$$

K – (kappa) – Poissonova konštanta; podiel hmotnostnej tepelnej kapacity pri stálom tlaku a pri stálom objeme

$$K = \frac{C_p}{C_v} [> 1]$$

Stavové rovnice:

V = objem; p = tlak; N = počet častíc; k = Boltsmanova konštanta; T = termodynamická teplota; m = hmotnosť látky; M_m = mólová hmotnosť; R_m = N_A · k = plynová (molová) konštanta; n = látkové množstvo

1. $V \cdot p = N \cdot k \cdot T$
2. $V \cdot p = \frac{m}{M_m} \cdot R_m \cdot T$
3. $V \cdot p = n \cdot R_m \cdot T$
4. $\frac{V_1 \cdot p_1}{T_1} = \frac{V_2 \cdot p_2}{T_2}$

Normálové napätie (σ_n):

Newton na meter štvorcový = N · m⁻² = Pa = pascal = kg · m⁻¹ · s⁻²

Fyzikálna veličina definovaná ako podiel sily pružnosti pôsobiacej kolmo na plochu obsahu rezu a veľkosti tejto plochy.

$$\sigma_n = \frac{F_p}{S}$$

Hookov zákon

Normálové napätie je priamo úmerné relatívnomu predĺženiu.
(E – Youngov modul pružnosti v ľahu)

$$\sigma_n = E \cdot \varepsilon$$

$$\varepsilon = \frac{\Delta l}{l_0} (.100\%)$$

Povrchové napätie (σ):

Newton na meter = N . m⁻¹ = J . m⁻²

Fyzikálna veličina daná podielom veľkosti povrchovej sily a dĺžky okraja povrchovej blany, na ktorú sila vždy kolmo pôsobí.

$$\sigma = \frac{F_p}{l}$$

Oscilátor

Kmitajúce teleso, zariadenie alebo iná kmitajúca sústava.

Základná rovnica kmitavého pohybu:

y = okamžitá výchylka; y_m = amplitúda výchylky; ω = uhlová rýchlosť; φ₀ = začiatocná fáza; t = čas

$$y = y_m \sin(\omega t + \varphi_0)$$

Vlastná periódna mechanického oscilátora:

Sekunda – s

m = hmotnosť; k = tuhosť pružiny

$$T = 2\pi \sqrt{\frac{m}{k}}$$

Vlastná frekvencia mechanického oscilátora:

Hertz – Hz - s⁻¹

m = hmotnosť; k = tuhosť pružiny

$$f = \frac{1}{2\pi} \sqrt{\frac{k}{m}}$$

Vlastná periódna a frekvencia elektromagnetického oscilátora:

L = indukčnosť cievky; C = kapacita kondenzátora

Platí v nich Thomsonov vzťah X_L = X_C pre ideálny LC obvod.

$$T = 2\pi \sqrt{LC}$$

$$f = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$$

Rovnica striedavého prúdu:

$$I = I_m \cdot \sin(\omega t + \varphi)$$

Impedancia (Z):

$$\text{Ohm} = \Omega = \text{kg} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{s}^{-3} \cdot \text{A}^{-2}$$

R = rezistencia = odpor rezistora; X_L = induktancia; X_C = kapacitancia; ω = uhlová rýchlosť

$$Z = \sqrt{R^2 + (X_L - X_C)^2} = \sqrt{R^2 + \left(\omega L - \frac{1}{\omega C}\right)^2}$$

Reaktancia (X):

$$\text{Ohm} = \Omega = \text{kg} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{s}^{-3} \cdot \text{A}^{-2}$$

Fyzikálna veličina daná ako rozdiel induktancie a kapacitancie.

$$X = X_L - X_C$$

Výkon striedavého prúdu v obvode s impedanciou (P):

$$\text{Watt} = \text{W} = \text{kg} \cdot \text{m}^2 \cdot \text{s}^{-3}$$

Činný výkon $P = UI \cos\varphi$, zdanlivý výkon $P_Z = UI$,
jalový výkon $P_q = UI \sin\varphi$

φ = účinník – udáva účinnosť prenosu elektrickej energie do obvodu

III. Ročník

Newtonov všeobecný gravitačný zákon

Dva hmotné body sa navzájom prítahujú rovnako veľkými gravitačnými silami opačného smeru. Veľkosť gravitačnej sily je priamo úmerná súčinu hmotností týchto telies a nepriamo úmerná druhej mocnine (štvorcu) ich vzájomnej vzdialenosťi.

$$F_g = \kappa \cdot \frac{m_1 \cdot m_2}{r^2}$$

Intenzita gravitačného poľa (\vec{K}):

Meter za sekundu na druhú, ms^{-2}

Vektorová fyzikálna veličina, ktorej veľkosť je daná podielom gravitačnej sily, ktorá v danom mieste poľa pôsobí na teleso s hmotnosťou m a hmotnosti tohto telesa.

$$\vec{K} = \frac{\vec{F}_g}{m}$$

Gravitačný potenciál (φ_g):

Joule na kilogram, $\text{Jkg}^{-1} = \text{m}^2\text{s}^{-1}$

Skalárna fyzikálna veličina definovaná podielom gravitačnej potenciálnej energie telesa s hmotnosťou m v danom mieste poľa a hmotnosti tohto telesa.

$$\varphi_g = \frac{E_p}{m}$$

Veľkosť elementárneho náboja

$e = 1,602 \cdot 10^{-19} \text{ C}$ (náboj elektrónu)

Coulombov zákon

Dve elektricky nabité telesá (bodové náboje) na seba pôsobia elektrickou silou rovnakej veľkosti, ale opačného smeru. Veľkosť elektrickej sily je priamo úmerná súčinu veľkostí nábojov týchto telies a nepriamo úmerná druhej mocnine ich vzájomnej vzdialenosťi.

$$F_e = k \cdot \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2}$$

Elektrický potenciál (φ_e):

Volt, $\text{V} = \text{kgm}^2\text{s}^{-3}\text{A}^{-1}$

Skalárna fyzikálna veličina definovaná ako podiel elektrickej potenciálnej energie bodového náboja Q v danom mieste elektrického poľa a veľkosti tohto náboja.

$$\varphi_e = \frac{E_p}{Q}$$

Elektrická kapacita (C):

Farad, $F = kg^{-1}m^{-2}s^4A^2$

Skalárna fyzikálna veličina definovaná podielom veľkosti náboja Q izolovaného vodiča a jeho potenciálu voči zemi.

$$C = \frac{Q}{\varphi_e}$$

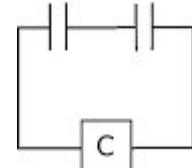
Kapacita platňového kondenzátora

Kapacita platňového kondenzátora závisí od prekrývajúcej sa plochy platní, ich vzdialenosťi a permitivity prostredia, ktoré je medzi nimi.

$$C = \epsilon_0 \cdot \epsilon_r \cdot \frac{S}{d}$$

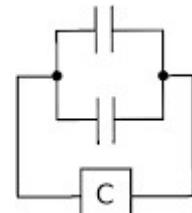
Spájanie kondenzátorov sériovo (schéma a vzorec)

$$\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} + \dots + \frac{1}{C_n}$$

Spájanie kondenzátorov paralelne (schéma a vzorec)

$$C = C_1 + C_2 + \dots + C_n$$

Transformačný pomer:

$$k = \frac{N_2}{N_1} = \frac{U_2}{U_1} = \frac{I_1}{I_2} \quad \begin{array}{l} 1 - \text{primárny obvod} \\ 2 - \text{sekundárny obvod} \end{array}$$

Merné skupenské teplo topenia (l_t):

Je dané teplom, ktoré musíme dodat 1 kilogramu pevnej látky, aby sa pri teplote topenia zmenila na kvapalnú.

$$l_t = \frac{L_t}{m}$$

Merné skupenské teplo tuhnutia (l_t):

Je dané teplom, ktoré musíme odovzdať 1 kilogram kvapalnej látky, aby sa pri teplote tuhnutia zmenila na pevnú.

$$l_t = \frac{L_t}{m}$$

Merné skupenské teplo vyparovania (l_v):

Je dané teplom, ktoré musíme dodať 1 kilogramu kvapalnej látky, aby sa pri danej teplote zmenila na paru.

$$l_v = \frac{L_v}{m}$$

Merné skupenské teplo sublimácie (l_s):

Je dané teplom, ktoré musíme dodať 1 kilogramu pevnej látky, aby sa pri danej teplote zmenila na paru.

$$l_s = \frac{L_s}{m}$$

Merné skupenské teplo kondenzácie (l_k):

Je dané teplom, ktoré musíme odovzdať 1 kilogram plynnej látky, aby sa pri rosnom bode zmenila na kvapalnú.

$$l_k = \frac{L_k}{m}$$

Kritický bod

Bod na stavovom diagrame danej látky určený kritickým tlakom a teplotou, po jeho prekročení neexistuje látka v kvapalnom skupenstve (iba plyn).

Trojný bod

Je bod vo fázovom diagrame, pri ktorom nastáva rovnovážny stav pevného, kvapalného a plynného skupenstva látky.

Základná rovnica mechanickej vlny

$$y = y_m \cdot \sin 2\pi \cdot \left(\frac{t}{T} - \frac{x}{\lambda} \right)$$

Zákon lomu vlnenia

Pomer sínusu uhla dopadu a sínusu uhla lomu sa rovná pomeru rýchlosťi vlnenia v prvom a druhom prostredí. Lomený lúč leží v rovine dopadu.

$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{v_1}{v_2}$$

IV. Ročník

Zákon odrazu

Veľkosť uhla odrazu sa rovná veľkosti uhla dopadu. Odrazený lúč zostáva v rovine dopadu.

$$\alpha = \alpha'$$

Zákon lomu (Snellov zákon)

Pomer sínusu uhla dopadu a sínusu uhla lomu je pre dané prostredie konštantná a rovná sa obrátenému pomeru absolútnych indexov lomu prostredí. Lomený lúč zostáva v rovine dopadu.

$$\frac{\sin \alpha}{\sin \beta} = \frac{n_2}{n_1}$$

Absolútny index lomu (n):

Veličina, ktorá udáva, koľkokrát je rýchlosť svetla v látke menšia ako rýchlosť svetla vo vákuu.

$$n = \frac{c}{v}$$

Zobrazovacia rovnica guľového zrkadla (šošovky)

Súčet prevrátených hodnôt predmetovej a obrazovej vzdialenosťi sa rovná prevrátenej hodnote ohniskovej vzdialenosťi.

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{a'} = \frac{1}{f} = \frac{2}{r}$$

Priečne zväčšenie (Z):

Pomer výšky obrazu y' a výšky predmetu y .

$$Z = \frac{y'}{y} = -\frac{a'}{a}$$

Ohnisková vzdialenosť tenkej šošovky

$$\frac{1}{f} = \left(\frac{n_2}{n_1} - 1 \right) \cdot \left(\frac{1}{r_1} + \frac{1}{r_2} \right)$$

Uhlové zväčšenie (γ):

Je pomer zväčseného zorného uhla τ' optickým prístrojom a pôvodného zorného uhla τ

$$\gamma = \frac{\tau'}{\tau}$$

Uhlové zväčšenie lupy

$$\gamma = \frac{d}{a} \quad d - \text{konvenčná zraková}$$

Uhlové zväčšenie mikroskopu

$$\gamma = \frac{\Delta \cdot d}{f_1 \cdot f_2} \quad \Delta - \text{optický interval}$$

Optická mohutnosť šošovky

$$\text{Dioptria, } D = \text{m}^{-1}$$

Optická mohutnosť šošovky je prevrátená hodnota jej ohniskovej vzdialenosťi.

$$\varphi = \frac{1}{f}$$

Optická dráha (l):

Optická dráha l je dĺžka, ktorú by svetlo prešlo vo vzduchu za rovnaký čas ako dráhu s v danom optickom prostredí.

$$l = n \cdot s$$

Energia fotónu

Energia fotónu je priamoúmerná jeho frekvencii

$$E = h \cdot f$$

$$\text{Planckova konštanta } h = 6,63 \cdot 10^{-34} \text{ J} \cdot \text{s}$$

Einsteinova rovnica fotoelektrického javu

$$h \cdot f = W_v + \frac{1}{2}mv^2$$

Väzbová energia jadra (E_j):

Väzbová energia E_j je energia, ktorú musíme dodať jadru, aby sa rozdelilo na Z protónov a N neutrónov.

$$E_j = B_j \cdot c^2$$

Zákon rádioaktívnej premeny

$$N(t) = N_0 \cdot e^{-\frac{\ln 2 \cdot t}{T}}$$